

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige
Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever :

E. DE TAEYE
H. Serruyslaan, 50
8400 OOSTENDE

2de jaar, nr. 3 - december 1972.

U I T N O D I G I N G

=====

Het bestuur van de Heemkundige kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U vriendelijk uit te nodigen op een buitengewone

OOSTENDSE DIA-AVOND

die zal doorgaan op

DINSDAG 19 DECEMBER 1972

te 20.30u. in de Conferentiezaal van het Stadhuis, met als onderwerp ;

OOSTENDE VROEGER EN NU

De dia's die zullen vertoond worden behoren tot de verzamelingen van de Confraters De Taeye, Verlonje & Boehme. De nodige uitleg en commentaar zal door Confrater Vilain gegeven worden.

Kent de Oostendenaar het uitzicht van zijn stad in het verleden en zelfs in de tegenwoordige tijd ? Met het bijwonen aan die unieke voorstelling van diverse aspecten van onze stad, zullen velen hun geheugen kunnen verfrissen. Velen zullen zich afvragen, hoe is het mogelijk dat een stad zo kan veranderen ! Gebouwen die gister nog bestonden, zijn verdwenen en niet meer te lokaliseren. We eindigen dan ook met de leuze :

"Oostendenaars leert Uw Stad beter kennen !"

Wij rekenen op een talrijke opkomst. De ingang is vrij

Nog iets over oude Oostendse volkstypes.

In het merkwaardig werk van Ary Sleeks over de "oude Oostendse Volkstypes" vinden wij een reeks inlichtingen over deze folkloristische personages. Het ware interessant al die inlichtingen te kunnen aanvullen en zelfs de verzameling te volledigen met andere types. Ik wil dan ook de zaak aanvangen met enkele bijvoegsels aan het werk van Ary Sleeks.

1) "Schele Toone en zijn moeder".

Ary Sleeks zegt o.a. "Doch in spijt van hun eeuwig twisten, deden Toone en Wanne fijne zaken". Dat die verkoop altijd zo gelukkig was, veroerloof ik mij daarover te twijfelen. Persoonlijk heb ik ze nog hun waar zien verfrissen aan het fonteintje van het Lijnbaanstraatje. Zegt dit U niets ?

2) "Tobias van 't Park".

Tobias was niet alleen waker in 't Park, maar had een maat bijgenoemd Platgat. Beiden waren het mikpunt van de straatjongens. Het liedje dat ze zongen had varianten, waarvan hier een ander dan dit van Sleeks.

"Tobias zat in de kas
zijn moeder dacht dat't beter was,
maar het was Tobias".

3) "Juul de Klinker".

Tussen zijn menigvuldige aankondigingen kwam dikwijls de roep : Er is verloren maar voor dat hij de tijd had voort te roepen, waren de kwajongens er bij met het vervolg : "Een hondje zonder oren".

4) Volgen nu nog enkele types door Ary Sleeks niet vermeld :

a) De "Liekbidder".

Rond de jaren 1900 hadden wij hier een "Liekbidder" waarvan ik de naam vergeten ben. Hij was gelast, zoals zijn confraters van nu, lijst in handen, bij de mensen overlijdens te gaan melden. Maar het eigenaardige van de man was dat hij, geregeld, na ontvangen te zijn, de persoon toesprak met :

"Meneire, oecheblieft,
't is om te zeggen, oecheblieft,
da Meneire X dood is, oecheblieft".

.../...

b) Het "Slunsewuuf"

Een lange magere vrouw, eeuwig en altijd met een grote zak op de rug.

Ze was niet anders gekend dan onder de naam : "Het Slunsewuuf".

Zij riep met een forse stem, half zingend ;

"Slunsen en beentjes, zoek ze maar uit
Zoek uit, zoek uit, zoek uit,
Al hoekjes en kantjes uit..."

c) "Oliekoeke".

Door de kinders een graag geziende man. In de zomer liep hij het strand af met een grote mand vol "Oliekoecken", al roepend, iets die klonk bij benadering als : "Beinié Tofré". Bij wind waren zijn "Oliekoecken" meer bezaaid met zand dan met suiker. Het was een moedig mens, die niet aarzelde de soldaten in de wintermaanden te volgen bij hun manoeuvres. Daar was hij dan ook graag gezien.

Om te eindigen wil ik nog een kleine anecdote vertellen, waarvan de helden in ons geheugen geen naam meer hebben :

Altijd rond de jaren 1900, was er een visleurster, die al roepend "Levende platjes zien ?" iedere dag voorbij een zeker huis trok. Maar haar kreet was nog maar uit haar mond, of het antwoord uit het huis luidde : "Smiet ze in de gang".

De reactie van de visvrouw was onmiddellijk met "K'gonn ze ne kè in je smoel smietten !".

Tot op een dag dat ze een volle mand koppen en visingewanden in het open venster van de kelderkeuken wierp. Daarna kwamen de geesten tot bedaring en de vrede werd gesloten.

En nu beste lezers wacht ik op U om ook eens mede te helpen in het verzamelen van Oostendse anekdoten en het opzoeken van nog niet besproken Oostendse folkloristische types.

De Hoofdman.

MINI-VEILING (zeer belangrijk !)

Zoals onze leden weten zal de jaarlijkse statutaire vergadering van onze vereniging doorgaan in januari.

We hebben besloten dat de leden die verzamelaars zijn op die dag gelegenheid zullen krijgen zaken uit te wisselen, terwijl wij ons willen bezig houden met een mini-veiling van zaken, die in verband staan met Oostende en de kust. Wij houden er nu reeds aan iedereen te verwittigen dat alleen leden in bezit van hun

.../...

lidkaart 1973 tot de vergadering zullen toegelaten worden en aan de veiling zullen mogen deelnemen. Daar we een Vereniging zonder Winstoogmerk zijn kan daar geen uitzondering op gemaakt worden.

Leden die wensen iets te veilen, zoals prentkaarten, menu's, affiches, programma's, boeken, catalogen, brochures, enz..., mogen dit ter kennis brengen aan de Hoofdman De Taeye, H. Serruyslaan, 50, Oostende. Alle te veilen stukken dienen ten laatste tegen 31 december, met minimum gewenste prijs, voorgedragen te worden.

Dus een enige gelegenheid om uw verzameling te verrijken.

LEGERDIENST

Onze Secretaris Norbert Vanneuville is sinds november voor de duur van een jaar onder de wapens. We wensen hem natuurlijk het allerbeste gedurende zijn 12 maanden dienstplicht en hopen dat dit jaartje voor hem en voor ons vlug mag voorbijvliegen, want echte en aktieve bestuursleden zijn er tegenwoordig zo veel niet meer te vinden.

HET EEN EN HET ANDER OVER HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

(vervoig)

In het tijdschrift van november eindigden wij met het bezoek aan de zaal Chocqueel. Nu komen wij aan de zaal Emiel Bulcke, zo genaamd als erkentelijkheid voor de talrijke en rijke voorwerpen die hij aan onze Kring heeft overgelaten. In het portaal van de zaal zien wij eerst een grote schilderij met het wapen van "de Commune Libre d'Asschendaele", door enkele artiesten gesticht rond de jaren 1900, en van wie het lokaal gelegen was in een herberg recht over de "Barlekoten". Daarbij vinden we ook nog een aandenken aan de talrijke verhuizen van lokaal van de Oostendse Kunstkring, door Jan Declercq beschreven en een ander aandenken van een feest van een Oostendse Muziekmaatschappij. De zaal zelf nu is voornamelijk gewijd aan de Volkskunde. We vinden er talrijke herinneringen van Oude Oostendse maatschappijen, zoals vaandels, kledijen, medaillies, kruisbogen, prijsborden en een blaaspijp. De muren zijn, buiten de vaandels, nog versierd met wandklokken, een verzameling oude geweren, sierborden en kaders met prijsmedaillies van de Oostendse Rederijderskamer. Rondom de zaal vinden we oude meubels versierd met uurwerken, muziekdozen, beelden en koperwerk. In het midden van de zaal staat ~~aan~~ prachtige glazen kasten waarin we opeenvolgend vinden

.../...

een rijke verzameling oude sierborden en beeldjes, allerlei koperen voorwerpen, drinkglazen en Karafes, oude koffiemolens, blaasbalgen, oude "pijpemutsen" en "kaketutten", kant- en broderiewerk, een verzameling rokersgerief, zoals pijpen van alle grote en afkomst, tabakdozen en -potten, en een verzameling oude Brusselse vazen en beeldjes. Eindelijk aan het einde van de zaal prijken twee schone standklokken en een prachtige Hollandse toonkast belegd met Chinese ornamenten. Die kast bevat een rijke verzameling oud porcelein, waaronder oude Brusselse beeldjes, mooie pauwstaartborden, Chinese borden en twee "Oostendse Compagnie" borden. Op de kas staan twee merkwaardige vazen in Brussels porcelein. Op een gebeeldhouwd tafeltje staat een kleine kast, ook vol met kleine beeldjes. Menig bezoeker aan deze zaal, maakt er twee-drie maal de ronde van, verwonderd en verbaasd over de hoeveelheid en de variëteit van de tentoongestelde voorwerpen.

Toekomende maand trekken wij naar de derde zaal waar we voornamelijk de Oostendse folklore zullen terugvinden. Tot weerzien.

De Hoofdman.

LIJST DER OOSTENDSE BURGEMEESTERS

Op vraag van een lid zullen we toekomende maand een volledige lijst van al de Oostendse burgemeesters sinds het Beleg van 1601-1604 publiceren.

WENST U EEN PRENTKAART UIT MALEISIE ?

Jef Klausing, die verleden maand naar Maleisië vertrok, heeft beloofd aan al de leden en vrienden van De Plate, van de Vlaamse vereniging voor Familiekunde, en noem maar op, een prentkaart uit Maleisië te sturen op voorwaarde dat ze hem voor Kerstmis een Oostendse ziekte-kaart toesturen. We zijn er van overtuigd dat heel wat liefhebbers van vreemde prentkaarten en postzegels een kaart naar Jef zullen sturen.

Zijn adres is :

J.H. KLAUSING
c/o Belgian Embassy
P.O. Box 558
KUALALUMPUR (Malaysia)

Stuur uw prentkaart liefst per luchtpost en vergeet uw tegenadres niet te vermelden.

VERDEELDHEID TUSSEN PAROCHIES

We kregen in onze bus een speciaal nummer van "Kerk en leven". Daarin was de grens tussen de parochies Sint-Jozef, Sint-Petrus- en Paulus en het H. Hart opgegeven. Na dit kaartje even bestudeerd te hebben stelden we vast dat we niet konden uitmaken tot welke parochie het Kursaal behoorde. Of is dit een niemandsland? Wel zagen we de grensscheiding dwars door ons aller Dikke Mathille getrokken, zodat de Dekanale Parochie het met achterste en benen moet stellen, terwijl de Sint-Jozefsparochie het hoofd en borst voor haar rekening neemt. Gedeelde kunst is gedeelde vreugde!

EEN INTERESSANT BOEK

Van de hand van Frans Depuydt is een uiterst belangrijk werk verschenen over onze kust. Het is getiteld "De Belgische strand- en duinformaties in het kader van de geomorfologie der zuidoostelijke Noordzeekust". Deze verhandeling werd uitgegeven door de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België (Paleis der Academiën, Hertogstraat, 1 Brussel). Zeer interessante foto's luisteren dit hoogstaand wetenschappelijk werk op.

V R A A G W I N K E L

De leden stellen ons volgende vragen :

- 1) De Ijssput lag aan de H. Hartkerk. Van waar die naam?
- 2) De Boterput, van waar komt die naam? Juiste ligging?
- 3) Van waar komt de spreuk Schampavi-spelen? Komt dat van het Italiaans?
- 4) Van waar komt het woord Blafeturen?
- 5) Van waar het woord Vleurecijjn?
- 6) Tjanie Carbon. Wie was dat en waarom werd hij verbrand?
- 7) Wat betekenden de vrouwelijke figuren die de "Tettebrugge" versierden?
- 8) EN WIE WEET ER HIER IETS MEER OVER?

Zoals ieder zich nog zal herinneren stonden er aan het kruispunt Koningstraat en Van Iseghemlaan een

paar gebouwen waarop grote borstbeelden van kunst-schilders voorkwamen, nl. Rubens en Teniers. Een er van zou bij de afbraak van een dezer gebouwen vernield zijn geworden, terwijl de andere teruggeplaatst werd op de nieuwe Residentie Teniers.

Deze borstbeelden dateerden uit eenzelfde periode, even voor de eeuwwisseling en er stonden nog een drietal grote beelden in de nabijheid van Petit Paris. Een er van herinnert er zich nog vrijwel iedereen. Het was een beeld, dat Karel de Stoute in wapenuitrusting voorstelde en het stond in een nis van een gebouw op de hoek van de Torhoutsteenweg en Koninginnelaan.

Een ander beeld zou Jacob van Artevelde voorgesteld hebben en eveneens in de nabijheid van Petit Paris geplaatst zijn geworden. Men spreekt nog van een derde beeld, maar wie het voorstelde weten we niet.

Wie kan er ons nu nog inlichten over :

1. Waar juist stonden deze beelden ?
2. Wie was de steenkapper, ontwerper of architect die deze beelden liet uitvoeren ?
3. Werden ze gered en zijn ze desgevallend nog ergens te zien ?

HERINNERINGSMEDAILLIES

In een paar toonkasten werd een bijna volledige verzameling van penningen en medaillies, welke in de loop der tijden te Oostende, werden uitgegeven, in het Museum van "De Plate" tentoongesteld. Een nieuwe bezienswaardigheid te meer. Als we eens veel tijd en plaats in ons tijdschrift hebben zullen we dan eens pogen een volledige lijst van de aanwezige penningen te publiceren.

Geen amateurs om het voor ons te doen ?

EN NOG ALTIJD DE GARRE VAN KONNEE

In ons vorig nummer publiceerden wij een brief van een actief lid, de Heer Ed. Van Alderweireldt, in verband met de Garre van Konnee.

Nu blijkt zijn uitleg toch weer niet helemaal juist te zijn. Eerstens is er het feit dat er te Brugge, Nieuwpoort en Knokke eveneens Garren van Konnee zouden zijn of geweest zijn. Dus die zogezegde Garren van Konnee met de daarbijbekende spotliedjes zouden een meer voorkomend verschijnsel in West-Vlaanderen zijn

Ten tweede is er de naam Cornee Robaey's. Wel, voor zover wij weten was er op de Vuurtorenwijk maar één Corneille Robaey's, genaamd Konnee Robaey's, en die

.../...

heeft in die Garre nooit gewoond. Wij liggen hier met het oud trouwboekje van Corneille Robaey's voor ons en daarin lezen wij zijn onderscheidelijke adressen :

-vanaf zijn huwelijk op 20 september 1872 (hij was toen 26 jaar) in de Brigantijnenstraat, 2.

-vanaf 29 april 1873 in het Sashuis aan de Leopoldsluis (hij was sluisknecht).

-vanaf 14 oktober 1882 in het Sashuis aan het Zeewezendok (hij was toen sasmeester).

-vanaf 11 mei 1911 in de Toekomststraat, 14 (hij was enkele dagen voordien op pensioen gegaan).

Hij overleed op dit laatste adres op 5 augustus 1914. Eén dag na de oorlogsverklaring. Wegens de te grote ontroering kreeg hij een beroerte. Het had hem te erg aangegrepen verschillende van zijn schoonzoons te zien naar het front trekken ; hij had namelijk 8 dochters).

Wij menen te mogen veronderstellen dat, gezien die "pit" met Garren bijna volledig aan Meetje Cornu toebehoorde, dat er oude Vuurtorenaars de Garre van CORNU bedoeld wordt. En tussen CORNEE ? CONNEE en CORNU is er niet zoveel verschil !

Nu dat is maar een veronderstelling. Van een zaak zijn we echter zeker en dat is dat Corneille Robaey's onze Grootvader was, langs moederszijde.

O.V.

105.000 BIDPRENTJES

Het V.V.F. (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde,) afdeling Oostende-Kuststreek, bezit reeds een verzameling van 105.000 "dood-santjes" of bidprentjes en een reeks van 15.000 doodsbriefjes. Beiden verzamelingen zijn alfabetisch geklasseerd en kunnen door alle leden steeds in hun lokaal "het oud-politie-bureau" van de Morre, Edith Cavellstraat, 21, geraadpleegd worden. Als je oude bidprentjes, of ook hedendaagse, in uw bezit hebt, gooi ze dan niet weg, werp ze heel eenvoudig in de brievenbus van het V.V.F. De vorsers op het gebied van de familiegeschiedenis zullen U dankbaar zijn. Het moeten daarom geen bidprentjes van overleden Oostendenaars zijn, het mogen ook van afgestorvenen uit andere gemeenten zijn. Dubbels kunnen ook geen kwaad. Die worden met andere afdelingen in het land uitgewisseld.

Bij het nazien van enkele papieren en foto's uit de beginperiode van "De Plate" troffen we nog het doode-bericht aan van een medestichter en bestuurslid, Gustaaf Decleer. We stonden er versteld op te kijken. Iedereen, die geregeld de voordrachten van "De Plate" volgde, weet hem nog fris voor de geest te brengen. Maar weet U dat het inmiddels reeds meer dan 10 jaar geleden is dat Staf ons ontviel ?

Niemand is onvervangbaar en toch mogen we zeggen dat Staf tot op heden, en dat na tien jaar, een blijvende leemte nagelaten heeft.

Wat kon hij smakelijk voordragen ! Zo herinneren we ons nog zijn voordracht over de Oostendse standbeelden. Waarvan hij luimig opmerkte dat ze ofwel scheef stonden, ofwel steeds een personage hadden dat op een voet en met de armen opwaarts stond. En inderdaad, het nu verdwenen monument van gesneuvelden aan de grote kerk had een engel staande op één been, zo ook is het met de vrouwenfiguur bij het ruitermomument van Leopold II en bij het monument van het 3de en 23ste Liniereregiment. Ook het beeld "De Wind" van Em. Bulcke stelt een meisje lopend voor.

PETIT PARIS

We zijn volledig akkoord dat alle straatbenamingen officiëel in het Nederlands moeten opgegeven zijn. Maar laat ons typische benamingen niet verwarrend laten vertalen. Zo horen we menigmaal van Klein-Parijs spreken in plaats van Petit Paris. Als men nu weet dat in de vorige eeuw aldaar een afspanning voor honderd paarden stond met de benaming "Auberge du Petit Paris", dan mag men dit toch gerust in die Franse benaming bewaren. Het was tevens de eerste halte voor de diligenties die naar Frankrijk (over Rijsel naar Parijs) vertrokken,

Benamingen van schepen, herbergen, woonsten, e.d., houdt men liefst in hun oorspronkelijke naam. Dit om alle verwarring te vermijden.

Hoe gevaarlijk het is iets te vertalen, stelden we vast toen we in "Oostende's epos" van R. Lanoye over het schip "De Geduchte" en het "Fonteinhotel" lazen. Tot onze spijt moet men "De Geduchte" nergens in archieven gaan zoeken, maar wel "Le Redoutable" en de familie Fontaine zag er destijds zeker geen belang bij hun eigen familienaam te vertalen.

Zou het niet belachelijk klinken moest men spreken van "Oostende Paleis" in plaats van "Ostend Palace" ? Zo gebeurde het onlangs nog dat we ook Noordlaan lazen voor Northlaan. (North was een Engelsman die op het einde van de vorige eeuw van Mariakerke een mondaine badplaats wilde maken, doch hij stierf na amper aan zijn projekt begonnen te zijn).

.../...

KUNT GE ZE NOG ? ZING DAN MEE

(liedjes van vroeger uit de verzameling van Jef
Klausing)

op een oud vergeeld handschrift vond ik volgend lied :

DE OVERSTROMING VAN OOSTENDE
voorzeyd door den Propheet Sir Arthur

Vrienden 'k zal 't U gaan verklaren
hoe een engelse profeet
met zijn valse en droeve maren
veel mensen de schrik aandeed
Dat de zee ons ging verslikken
op het leste van het jaar
en dat elk zich moeste schikken
om 't ontlopen het gevaar

2 x

Elk geloofde deze maren
zelfs geheel ons Belgenland
dat de zee of woeste baren
ons ging maken platte strand
ieders hert begon te kloppen
elk viel aan het werk zeer ras
om zijn keldergat te stoppen
als of het zijn laatste was.

Men zag gehele huisgezinnen
van eten, drinken zich voorzien
men zag iedereen beginnen
zo wel jonge als oude lien
hun aardappels en eetwaren
zag men naar de zolder gaan
om die aldaar te bewaren
op dat het niet zou vergaan

Herbergiers en cantinières
beginnen zich om 't meest te spoen
men zag genever en de bieren
vlijtig naar den zolder doen
Hoteliers ook hunder wijnen
al wat in de kelder was
zag men naar boven verdwijnen
elk die vreesde voor de plas.

Niemand durfde 's nachts meer slapen
elk was bevreesd voor de storm
men stond op malkaar te gapen
een meisje riep ach wanze'n oor
mijn keldertje staat nog open
Wilt U als een brave spoen
Wanze is er in gekropen
om haar deurtje op slot te doen

.../...
Gehele hopen bruggelingen
Kwamen naar Oostende zien
'k Zag hen de vapore afspringen
enen zei er van dees lien ;
komt Siessen naar de vuurtoren
wij zullen daar boven gaan
om Oostende te zien versmoren
en in zee te zien vergaan

Op het leste van 'd historie
den propheet had hem vergist
een brugs maatje zei goddorie
Heer Arthur ge zijt gemist
gij profeet g' hebt ons bedrogen
met geheel uwen watervloed
ja g' hebt ons schandelijk belogen
'k loop naar Brugge metter spoed.

'k Wens dat al de englishmannen
met hun profeet kregen de prik
hun profeetie is de kannen
met een ed warm biefsteak
zij kunnen goed profeteren
wanneer het is hun christmasday
lustig drinken ende smeren
en voeren ons voedsel mee.

DE VIJFDE OOSTENDSE REVUE

Herman Moerman, de duivel-doet-al, heeft het weer klaargespeeld een echte Oostendse Revue in elkaar te timmeren. We kunnen niet anders dan hem geluk wensen met dat stukje folklore dat hij in onze stad heeft weten op te bouwen. We weten natuurlijk maar al te best dat alles niet naar de zin van iedereen kan zijn, dat er zaken beter hadden kunnen voorgesteld worden of dat andere er beter wat minder diks hadden opgelegd, maar laat ons vooral niet vergeten dat hij met amateurs moet aantreden en dat Navalkadegroepen daarom nog geen 100 t.h. folklore-ideeën hebben. Maar Herman heeft in onze ogen uit het minimum het maximaal gehaald.

Opdat de namen van de vijf revue's niet zouden vergeten worden, citeren we ze hier :

1968 : Wad'hemme nu ?
1969 : Mo gie nie !
1970 : Je kut'er in !
1971 : Je !t zitten !
1972 : Ewè da'k zeggen !

Dus steeds typisch uitdrukkingen. We zijn nu reeds benieuwd de revue-titel van 1973 te kennen, al zweert Herman -en dat doet hij ieder jaar- dat het zijn laatste revue is. Moest het zo zijn, dan wordt het misschien "Elk weirt h'm !".

.../...

LEZERSBRIEF

Vanwege een lezer, meer dan waarschijnlijk geen lid, kregen we een uitgebreide brief over de Leeuwenbrug. Deze lezer tekent zijn brief niet, hetgene ons oprecht spijt. Daar er wel een paar positieve elementen in zijn brief voorkomen, zullen wij in ons volgend nummer hier op terugkeren. Tevens zijn we in de hoop dat deze "okkasionele medewerker", zoals hij zichzelf noemt, niet anoniem zal blijven.

MET NIEUWJAAR VOOR DE DEUR

De Hoofdman en het Bestuur van "De Plate" wensen aan al hun leden een vrolijk Kerstfeest en een gelukkig en hoopvol Nieuwjaar. Dat 1973 voor U allen het beste moge worden is hetgene "De Plate" maar zeer nederig kan wensen.
